

חולין קל

משה שווערד

הקדמה בענין המתנות

1. בית הבחירה (מאירי) מסכת חולין דף קל עמוד א

אמר המאירי הזרוע והלחיים וכו' פי' כבר ידעת מה שאמרה תורה וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם מאת זובחי הזבח אם שור אם שה נתן לכהן הזרוע והלחיים והקיבה הא למדת שמצות עשה מן התורה על השוחט בהמה ליתן לכהן מתנות אלו על הדרך שאדם חייב ליתן תרומה ומעשרות מתבואה שלו ...

2. ספר החינוך - מצוה תקו

כבר אמרו זכרונם לברכה [חולין קל"ד ע"ב] בטעם מצוה זו, כי בזכות פנחס אביהם שקנא לא-להיו על דבר כזבי ומסר נפשו להרוג נשיא שבט מישראל על קדושת השם זכו בניו הכהנים לעולם במתנה זו מאת הא-ל, הזרוע, כנגד ויקח רומח [במדבר כ"ה, ז'], הלחיים, בזכות שנתפלל על צערן של ישראל כמו שכתוב [זהלים ק"ו, ל'], ויעמוד פנחס ויפלל, והקיבה, כנגד והאשה אל קבתה [במדבר כ"ה, ח']. ולמדנו מזה שהמקדש שם שמים בגלוי זוכה לו ולדורותיו בעולם הזה, מלבד זכותו שקיימת לנפשו בעולם הבא:

3. רמב"ם יד החזקה הלכות בכורים פרק א

(א) עשרים וארבע מתנות ניתנו לכהנים וכולן מפורשין בתורה ועל כולן נכרתה ברית לאהרן וכל כהן שאינו מודה בהן אין לו חלק בכהנים ואין נותנין לו מתנה מהן:

...
(ז) ומה הן החמש שזוכין בהן הכהנים בכל מקום המתנות ופדיון הבן ופטר חמור וגזל הגר והחרמים וחמשתן חולין לכל דבר:

4. רמב"ם יד החזקה הלכות בכורים פרק ט

(א) מצות עשה ליתן כל זובח בהמה טהורה לכהן הזרוע והלחיים והקיבה שנאמר וזה יהיה משפט הכהנים ואלו הם הנקראים בכל מקום מתנות ומצות זו נוהגת תמיד בין בפני הבית בין שלא בפני הבית ובכל מקום בין בארץ [1] בין בחוצה לארץ ובחולין אבל לא במקדשין:

5. תלמוד בבלי מסכת חולין דף קלו עמוד ב

אמר רב נחמן בר יצחק: האידינא נהוג עלמא כהני תלת סבי, כר' אלעאי בראשית הגז, דתניא, רבי אלעאי אומר: ראשית הגז אינו נוהג אלא בארץ; וכו' יהודה בן בתירה בדברי תורה, דתניא, ר' יהודה בן בתירה אומר: אין דברי תורה מקבלין טומאה; וכו' יאשיה בכלאים, דתניא, רבי יאשיה אומר: לעולם אין חייב עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד.

6. רש"י מסכת חולין דף קלו עמוד ב

כר' אלעאי בראשית הגז - [2] וה"ה למתנות.

7. ספר תורת הבית - הבית השלישי - השער השני:

וכתב רש"י ז"ל כר' אלעאי בראשית הגז והוא הדין למתנות דר' אלעאי תרווייהו נתינה נתינה גמר מתרומה וכן כתב לקמן בריש פרק שילוח הקן דאמרינן התם כל היכא דתנן בארץ ובחויץ לארץ שלא לצורך חוץ מראשית הגז לאפוקי מדר' אלעאי וכתב הוא ז"ל דהוא הדין למתנות והא דנקט ראשית הגז משום דעלה אמר ר' אלעאי בהדיא ראשית הגז אינו נוהג אלא בארץ. ובודאי לכאורה הכי משמע דכיון דר' אלעאי תרווייהו מתרומה גמר להו ונהוג כוותיה בראשית הגז על כרחין כוותיה סבירא להו בנתינה נתינה אם כן אף במתנות כן אלא דאיכא למידק אמאי נקט הכא ובריש שילוח הקן ראשית הגז לימא בראשית הגז ובמתנות. ואי משום טעמא דכתב רש"י ז"ל דעלה אמר ר' אלעאי בהדיא ראשית הגז אינו נוהג אלא בארץ. ליתא דאדרבה במתנות פתח בברייתא דר' אלעאי וכדנתיא ר' אלעאי אומר מתנות אין נוהגות אלא בארץ וכן היה ר' אלעאי אומר ראשית הגז אינו נוהג אלא בארץ. ועוד דהא רבא קניס אטמא ורב נחמן קניס גלימא וכן אביי דהוי שקיל כל יומא דכפורי וכל הני רבנן בבבל הוו. ובמסכת יבמות פרק הבא על יבמתו אמרינן אתו חברי לבבל וגזרו שלש בשביל ג' וחזא מינייהו על הבשר מפני המתנות ולפיכך יש אומר דלא נהגו כר' אלעאי אלא בראשית הגז בלבד אבל במתנות לא. והיכא דנהוג נהוג היכא דלא נהוג לא נהוג. אלא שקשה הדבר על מה סמכו בדורות האלו בכל מקומותינו שלא ליתן. [3] וע"כ י"ל דבבבל ובמקומות שבחוץ לארץ שתקנו בהם חכמים לנהוג תרומה ובמעשרות תקנו גם כן לנהוג בהן מתנות כתרומה ואפילו באותן מקומות. במתנות הוא שתקנו אבל בראשית הגז לא תקנו דנהוג כר' אלעאי. אבל בכל שאר המקומות שבחוצה לארץ שאין תרומת ומעשרות נוהגין בהן המתנות כן דמתנות כתרומה ועוד יש לי לומר דכיון דקיימא לן כר' אלעאי ולפיכך היכא דנהוג בראשית הגז כוותיה נהוג אף אנו

שנהגנו כוותיה במתנות נהוג ואין כאן איסור של כלום דדבר תורה נתינה נתינה גמרינן מתרומה כוותיה כיון דשבקינן להו כוותיה בראשית הגז:

8. שולחן ערוך יורה דעה הלכות מתנות כהונה סימן סא סעיף כא

מתנות נוהגות בכל מקום, בין בארץ בין בחוצה לארץ, בין בפני הבית (פי' בזמן שבית המקדש קיים) בין שלא בפני הבית. {ג' ויש כן מי שאומר (ז) שאינן נוהגות בחוצה לארץ, (ח) כד [ו] לב' <וכן נהגו (ועיין בספר החנוך להרא"ה מצוה תק"ו).

9. בית הלל יורה דעה סימן סא

ויש מי שאומר שאינן נוהגות בחוצה לארץ וכן נהגו (וכו'). מלשון זה משמע דדוקא בחוצה לארץ אין נוהגין, אבל בארץ ישראל בזמן הזה נוהגין. וכן כתב ב"י [עמוד ח ד"ה ומ"ש בשם] בהדיא, ותמה על דברי הטור בשם רש"י שאין נוהגין בזמן הזה, וכן הגיה בשו"ע וכתב בחוצה לארץ וכן נהגו, עכ"ל. אבל באמת שאף עכשיו אין נוהגין בארץ ישראל במתנות, וא"כ הוה ליה למכתב שלא נהגו אף בארץ ישראל. ומכל שכן תימא על מור"ם ז"ל שלא כתב על זה שאין נוהגין כן עכשיו אפילו בארץ ישראל, וכמו שכתב בשו"ע לקמן בסימן של"א בהגה סעיף ב' ויש חולקין וסבירא להו דחייבים עכשיו בארץ ישראל בתרומות ומעשרות מדאורייתא אך לא נהגו כן, עכ"ל, אם כן גם כן [ד]ין מתנות שלא נהגו כן אף בארץ ישראל הנ"ל (פטור שכתב) [כתב הטור] שלא נהגו בזמן הזה וק"ל:

10. פתחי תשובה יורה דעה סימן סא

(ח) וכן נהגו. עבה"ט של הרב מהרי"ט ז"ל. ועיין בספר לחם הפנים שכתב בשם מהר"ם בתשובה דמאן דבעי למיהב מצי יהיב ולא מחזי כיוהרא ע"ש. [ועי' (בתשובת ח"ס סי' ש"א) שהוא ז"ל היה רגיל ליתן והיה דרכו בכל י"ט לשחוט בהמה ולהפריש ממנה מתנות. וכן ראשית הגז וכן עבד עובדא בפלתי ע"ש]:

11. שו"ת הרשב"א חלק א סימן יח

שאלת למה אין מברכין על המצות כולן כגון המלוה את חברו והטוען עמו וכיוצא בהן. תשובה זו שאלה עמוקה ודבר שעמדו עליו הראשונים זצ"ל ונסתבכו בו הרבה מפני מה מברכין על מקצתן ואין מברכין על כולן ואי זו שמברכין עליה ואי זו שאין מברכין עליה. ואין הענין תלוי בטעם אחד שאתן לך כלל אחד בהם. [1] אלא כל מצוה שאין בה מעשה אין מברכין עליה כגון השמטת כספים וכיוצא בהן. [2] וכן אין מברכין על מצוה שאינה תלויה כולה ביד העושה. מפני שאפשר שלא יתרצה בה חברו ונמצא מעשה מתבטל. כגון מתנות עניים והלוואת הדלים ונתינת צדקה והענקה וכיוצא בהם. וכן על דבר שהוא מסור לבית דין כגון עשיית הדינין שמא לא יקבלו בעלי דין את דעתו. וכן כל מצוה שהיא באה מתוך עברה כגון השבת הגזלה וחזרת הרבית שלא צונו לגזול כדי להשיב וליקח את האם כדי שנחזור ונשלח אותה ועל כיוצא באלו. [3] וכן מתנות כהונה אין מברכין על נתינתן דאין הישראל נותן משלו אלא שהשם יתברך זכה אותן לכהן ומשלחן גבוה קא זכו. ונתינת שקל בשנה כיוצא בו וכדכתיב (דברי הימים א כט) כי ממך הכל ומידך נתנו לך. אבל על פדיון הבן ועל הפרשת חלה ומעשרות מברך מפני שאינו מברך על הנתינה אלא על ההפרשה ועל הפדיון שתלוין בו. ...

12. דף על הדף חולין דף קל עמוד א

ביד אפרים ריש הל' מתנות כהונה (יו"ד סי' ס"א) מביא מרוקח שמברכין על נתינה זו אקב"ו להפריש מתנות, אבל בשם רוב הפוסקים מביא שאין מברכין על הפרשה הזו, כיון שמשולחן גבוה קא זכו.

במחזיק ברכה (יו"ד סי' ס"א) כותב החיד"א שבירושלים ובחברון משתדלים לקנות גדים, כדי לקיים מצוה זו, וכן ראוי לעשות, לחזור ולקיים המצוה כהלכתה, ונתן לכהן הזרוע והלחיים והקיבה ביראה ואהבה ושמחה רבה עכ"ל החיד"א. ובמעשה רב מביא שהגר"א ז"ל היה נוהג ליתן זרוע ולחיים וקיבה לכהן ולברך שהחינו, כמו בפדיו הבן.

ובפלתי (יו"ד סי' ס"א) כתב שעשה מעשה בעת סעודת פדיון הבן לנכדו, שנתן לכהן מתנות זרוע ולחיים וקיבה, ובשו"ת חתם סופר (יו"ד סי' ס"א) כתב שהיה נוהג בכל יום טוב לשחוט בהמה, ולהפריש ממנה מתנות, וליתנו לכהן.

13. מהשר התורה

מבואר בפוסקים, אם מברכים על אכילת זרוע לחיים וקיבה, ראה רמב"ם (בכורים א, ב) וכמה שכתב בבכורים (ט, כב). ובדרך אמונה להגרי"ח קנייבסקי (בכורים א, ב) בביאור הלכה ד"ה וכל האוכל) כתב, שאף שאין מצוה באכילתן מכל מקום אם אוכלם יש לאוכלם בדרך כבוד כדרך שהמלכים אוכלים, ומותר להאכילם לכלבים ולעבדים ולנכרים לפי שגם המלכים דרכם להאכיל את כלביהם ועבדיהם. 34. תשובה

1. מהרש"א חידושי הלכות מסכת חולין דף קל עמוד א

בפרש"י בד"ה בארץ ובחוצה לארץ משום דבעי למימר בחולין אבל לא במוקדשין עכ"ל צ"ע מי הכריחו לזה דהא ודאי בארץ ובחוצה לארץ גופיה איצטרך לאפוקי מרבי אלעאי דאמר ראשית הגז אינו נוהג אלא בארץ כדאמרינן בר"פ שלוח הקן בהדיא וה"ה למתנות כפרש"י שם ודו"ק:

2. רבי עקיבא איגר מסכת חולין דף קל עמוד א

רש"י ד"ה הזרוע והלהיים וכו' משום דבעי וכו'. ע"י לקמן דף קלח ע"ב ברש"י ד"ה לבד מראשית הגז.

3. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף קל עמוד א

רש"י ד"ה בארץ. כבר הק' המהרש"א דהא ר' אלעאי ס"ל דאין נוהג בחו"ל וא"כ צריכא מתני' לאשמעינן דנוהג אף בחו"ל לאפוקי מדרבי אלעאי. ובגהש"ס לגרע"א ציין לרש"י לקמן דכ' להדיא דצריך לאשמעינן דמתנות נוהגות בחו"ל לאפוקי מר' אלעאי. ובלב אריה כתב דמוכח דרש"י לא גרס בדבריו ר' אלעאי רק ראשית הגז, ורק דרבא פי' דהטעם ליכא ראשית הגז בחו"ל משום דכתי' ונתן לכהן ודרשינן ג"ש מתרומה, והך גז"ש שייך ג"כ לענין מתנות. וכל עוד דלא ידענו מדרשא דרבא צ"ל דטעמא דר' אלעאי משום דכתי' ראשית דגנך תירושך ויצהרך וראשית גז צאנך וגו', והוי"ו דוראשית גז צאנך וגו' הדר ערביה, ולפ"ז מתנות נוהגות אף בחו"ל, ולכך הוצרך רש"י לומר משום דבעי למימר בחולין וכו' ורק אחר שידענו מהגז"ש שפיר בעי' לאפוקי מר' אלעאי.

4. תוספות מסכת בכורות דף יד עמוד א

כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן - לאו בקדשי בדיק הבית איירי אלא בהקדישן למזבח לדמיהן דאין חילוק בין רישא לסיפא אלא שזה קדם הקדשו למומו וזה קדם מומו להקדשו ואע"פ שעובר כשהקדיש בעל מום למזבח כדאמרינן פ"ק דתמורה (דף ו:): מכל מקום אשמעינן דינו והתם מפרש מאי שנא מדקלא בעלמא ומשני בריא מילתא טפי שביק תמים ומקדשין בעלי מומין.

5. רמב"ם יד החזקה הלכות איסורי המזבח פרק א

(ה) אחד בעל מום קבוע או בעל מום עובר אם הקריבו עובר בכל אלו שנאמר לא תזבח לה' א-להיך שור ושה אשר יהיה בו מום מפי השמועה למדו שזה אזהרה לבעל מום עובר כגון שהיה בכמה גרב לח או חזוית אם הקריבה לוקה:

6. ספר שערים מצויינים בהלכה

ממעטינן חולין מחזה ושוק, ולא קשה מכאן על הרמב"ם די"ל דמה שאומר הרמב"ם דלפני ה' אינו מעכב שיהיה דוקא בפנים, היינו דמכל מקום ראוי בעינן שיהא אפשר להתודות לפני השם, אבל כל שאינו ראוי מעכב, וכאן אמרינן דאי אפשר שהתנופה תהא לפני ה', וא"כ אינו ראוי להיות בפנים ודאי דשוב מעכב, ולית כאן מצות תנופה כלל, משא"כ וידוי מעשר דראוי להיות בפנים לא מעכב, ואם התודה בכל מקום יצא, ואין כאן ראייה לדינו של הראב"ד דגם בראוי בפנים מעכב ואינו יוצא אם התודה בחוץ. ועי' במנ"ח (ריש מצוה שכד).	אי אבראי לפני ה' כתיב וכו'. כתב הרמב"ם (מע"ש פי"א ה"ד) ובין בפני הבית ובין שלא בפני הבית חייב לכער ולהתודות. וכתב בהשגות הראב"ד, זה שיבוש שהיודוי אינו אלא לפני השם, ואין לפני ה' אלא בבית. ובכס"מ מפרש דבכל מקום הוי לפני ה' היכא דליכא מקדש או בדיעבד. וברדב"ז כתב דאינו אלא למצוה מן המוכחר, ולעולם חייב להתודות בכל מקום וכו'. ועי' בהר צבי דהאחרונים הביאו מכאן הוכחה גדולה לדינו של הראב"ד דלפני ה' אינו אלא בעורה, דבגמ' מבואר דלפני ה' אינו אלא בפנים ומעכב אם יעשה בחוץ, דמהאי טעמא
--	--

7. תוספות הרא"ש מסכת חולין דף קל עמוד ב

אי גואי מעייל חולין לעזרה. הכא משמע דאסור להביא חולין לעזרה מדאורייתא מדפטר חולין מחזה ושוק דמדאורייתא חייב משום דלא אפשר בתנופה משום דמעיל חולין לעזרה, וכן משמע בפרק המוכר את הספינה גבי בכורים דפריך ודילמא לאו בכורים נינהו ומעייל חולין לעזרה אלמא אע"ג דספיקא דאורייתא הוא אם חייב ביכורים אם לאו משום דילמא מעייל חולין לעזרה אין לו להביא, וכן נמי במנחות בפרק התודה גבי תודה שנתערבה בתמורתה ומתה אחת מהן חברתה אין לה תקנה וקאמר התם ולייתי לחם ולימא אי הך דקיימא תודה היא הא לחמה ואי לא ליפוק לחולין וקאמר וכי מכניסין חולין

לעזרה ואי מדרבנן אסור היאך קאמר אין לה תקנה, וקשה מהא דתנן בזבחים פ' כל התדיר ובכולם רשאין הכהנים לשנות באכילתן לאוכלן צלויין שלוקין ומבושלין ולתת לכולן תבלין של חולין ואי אסור מדאוריתא להביא חולין לעזרה היאך מכניס לתוכה תבלין של חולין, ואמרי' בפ' הקומץ רבה שהיו אוכלין חולין בעזרה כדי שיהיו קדשים נאכלין על השבע, וגם היאך נכנסין בבגדי חול לעזרה, וגם הלל היה מביא עולתו כשהיא חולין לעזרה, וי"ל דאינו אסור אלא כשמכניס חולין לעזרה לעשות בהן מצוה כמו תנופה שהוא מחוייב לעשותה כמו חזה ושוק דהכא ותנופת בכורים ולחמי תודה שהוא צריך לעשות מספק אבל שאר הבאת חולין לעזרה אפי' מדרבנן מותר.

8. בענין האיסור להכניס חולין לעזרה - SEE ADDENDUM

9. תוספות מסכת חולין דף קל עמוד ב

ואב"א משום דהוי ליה ממון שאין לו תובעין - ולהאי לישנא אייתר וזה יהיה לכדאמר לקמן בסמוך שמתנות דין ואין חזה ושוק דין וללישנא קמא איכא למימר דתרתני שמע מינה ודריש בסמוך מדכתביה אצל משפט דמשמע זה משפט זה ואין משפט ואיכא בין הני תרי לישני [1] דלהאי לישנא דאין לו תובעין נהי דאין יכול לתובעו בדינין בדיני שמים מיהא מיחייב וללישנא קמא דדריש ליה מוזה אפילו בדיני שמים נמי לא מיחייב.

10. ספר שערים מצויינים בהלכה [2]

התוס' וכ"כ הרא"ש דנפקא מינה בין הני לישני, דללישנא קמא אפילו לצאת ידי שמים לא מיחייב דרחמנא פטריה, וללישנא בתרא מיחייב אלא שאין הכהנים יכולים להוציא ממנו בדין, דמצי למימר לכל כהן התובעו לא בעינא למיתב לך אלא לאחר וכו'. ועי' בספר ארוך מש"ך (י"ד ריש סי' סא) דאיכא נפקותא אחריתא, היכא שנתן כל מתנותיו מכאן ולהבא לעולם לכהן ידוע, דללישנא קמא דמפיק לה מזה פטור, דהרי לא חייב הכתוב תשלומין, ללישנא דהוי ממון שאין לו תובעים שזה יכול לומר לכהן אחר הייתי נותן ולא לך, הכא ליכא למימר כן וחייב, וכן עיקר, ואפשר שלזה כוון הרמב"ם (בכורים פ"ט הי"ד) דאינו חייב לשלם מפני שהוא ממון שאין לו תובע ידוע. אבל הב"י כתב דהרמב"ם ס"ל כדעת התוס' והרא"ש.

11. ספר קהלות יעקב

סימן לו

בהא דמתני' הוי ממון שאין לו תובעים

דף ק"ל ע"ג אר"ה כמזיק מתנות כהונת או שאלכן פטור מ"ט אצ"א דכתיב זה ואצ"א משום דכו"ל ממון שאין לו תובעים. ויל"ט צביאור ענין ממון שאל"ת

שאמרו גבי מתני"כ, דיש לפרש שבחמתה כבר נעשו המתני"כ ממונה של השבט משעת הפרעה ואילו זה אדם אחד בהרשאה מכל השבט ודאי הי נחשב חובע גמור רק כל כהן צפני"ע אינו יכול לחבוע כיון דאיכא טובי"ג לבעלים ומאי אמרי אלא לכהן אחר יביצנה כדפירש"י ז"ל כאן, אבל יש לפרש דמתני"כ אינם אלא כהפקר לשבט ומה שאיש אחר אינו יכול לזכות בו זהו משום דרחמנה אמר שצריך להנתן לכהנים, אבל מ"מ גם הכהנים אכתי לא נעשו בעלים עליו כיון דאכתי אין כאן שום כהן שיכול לומר זה שלי, ממילא אין המתני"כ אלא כהפקר לכהנים, ולפי"ז אפי' אם יבא אחד בהרשאה מכל הכהנים אינו יכול לחבוע, אלא כל זמן שבמתני"כ קיימות, דאז איכא חיוב נתינה וזאופן שהוא זה בהרשאה מכל הכהנים יכול לחבוע בשם כולם מלד חיוב המזבח אבל לא מלד דיני ממונות, וכשאלכן אדם או חיזקו, שכבר אין כאן עכשיו מלות נתינה רק תביעה ממונה מדין מזיק, זה ליחא [אם נאמר דאכתי לא זכו זהו הכהנים בהמתני"כ רק שהי כהפקר לכהנים] שאין כאן תביעה השלומים כלל, ואפי' הבא בהרשאה מכל הכהנים לא יכתי לו כח לחבוע דמי המתני"כ.

והגה לשיטת הריב"ז ז"ל ס"פ האיש מקדש דלמד"א עובת הנאה ממון בגונז תרומה חייב לשלם כפל לבעלים דמי כל התרומה, והיינו משום דסובר דבחמתה התרומה הוא עדיין ממון גמור של הבעלים רק דאיכא עליהם מלות נתינה לכהנים, לפי"ז ודאי דכל זמן שלא נתן לכהן אין כאן ממון כהנים כלל לדורבא הוא ממון בעלים, אבל למד"א טובי"ג אינו ממון וכן אפי' למד"א טובי"ג ממון לשיטת התוס' פ"ק דצ"מ [הובא כ"ז בקל"ה ס"י ער"ה] דאין לבעלים אלא כפי דמי טובי"ג, יש לחקור כנ"ל אם זהו כבר כממון השבט או כהפקר לשבט, ולשון "משום גזל השבט" שאמרו

בירושלמי [הובא בתוס' בכורות דכ"ג ע"ב ד"ה תעלה] משמע קלה שכבר זכו בו השבט ואית לכו בו זכות ממונה גם קודם נתינה.

וגראה דנחלקו בזה התוס' והר"ן ז"ל דהתוס' כאן ד"ה ואצ"א כתבו דלכאוי לישנא דהפטור של מזיק מתני"כ הוא משום דהוי ממון שאל"ת חייב עכ"פ בדיני שמים ומשמע מלשונם ז"ל דכוונתם הוא משום דבחמתה איכא חיובא לשלם רק שאין החובע מצורר לפנינו אבל מ"מ מאחר דבחמתה חייב הוא בתשלומי ההיזק מש"ה חייב בדיני שמים עכ"פ, אבל הר"ן ז"ל כתב דאפילו לל"ת יד"ש פטור והיינו דסובר דהא דאמרי' דהוי ממון שאל"ת היינו שאין כלל בעלים לחבוע ממון זה, דהמתני"כ אינו אלא כהפקר לכהנים ולפי"ז אין כאן כלל חיוב תשלומים מדין מזיק והוא פטור אפי' בדיני שמים.

ואבאר כאן דברי הר"ן ז"ל שכתחילה הביא פירש"י ז"ל שפרש ענין ממון שאין לו תוצעים שזכו משום דהמזיק מלי טעין לכהן אחר הי נותן והקשה הר"ן ז"ל דלפי טענה זו אפילו כשהן בעין גמי אין שום כהן יכול לחבוע דמלי אמר לי לכהן אחר יביצנה ומאי אירי דנקט מזיק מתני"כ או שאלכן לזאת מפרש הר"ן ז"ל וז"ל ומשמע לי דה"ק כיון דמת"כ ממון שאין לו תוצעים הוא כהי דכי איתניי צעיניי חייב משום מלי כי ליתניי צעיניי אין כאן מלי ולא דין ממון הלכך פטור לגמרי ולפיכך נ"ל דאפי' בדיני שמים פטור כ"י עכ"ל וכוונתו ז"ל נראה דה"ק לא משום דמלי מדחי לכל חד פטור דה"כ טענה זו הא מלי טעין גם באיתניי צעין אפי"כ דכוונת הגמרא בטעם דהוי ממון שאל"ת היינו דמכ"ע אינו ממון כהן כלל ואין כאן חיוב מדין מזיק כלל. ולפי"ז שפיר חלוק מזיק מהיבא דאיתניי צעין דבאיתניי צעין נהי דחיוב ממונה אכתי ליבא. חיוב מלי דנתינה מיבא איבא, ויכול

והגה כעין כנ"ל יש להסתפק בהקדש לעניים ובמתנת עניים אם זהו כבר ממון עניים או שאינו אלא כהפקר לעניים ובקב"י נדריס ס"י ד' כתבנו בזה דלכאורה הוא מחלוקת הראשונים ז"ל צמח דנחלקו אי מותר להלוות ממון עניים בריבית דאי הוא כבר ממון דעניים פשיטא דאסור ואי אכתי אינו אלא כהפקר לעניים יש ללדד דאין כאן מלוה ישראל ושרי ע"ש בקב"י.

ז"ל מ"צ שט] שיש ענין השצת חבירה על התרומה שצדקה להביאה לעיר ואס"ד דאינו אלא כהפקר לכהנים לכאורה ל"ש בזה ענין השצת חבירה ע"ש ויש לפלפל.

ובעיקר החקירה אי מתני"כ הם ממון כהנים או כהפקר לכהנים לכאורה זה פלוגתא בגמרא דף קל"ד דפליגי אי מתני"כ נגזלות ופירש"י ז"ל וחוס' דאי מתני"כ נגזלות אי נהנס לאחר יכולים לגבות גם מהראשון שהרי הוא גזל אותה אבל אי אינם נגזלות אין תוצעים אלא מהשני שהמתנות אללו, והיה נראה דבהא פליגי דמד"ה מתני"כ נגזלות קסבר שהם ממון כהנים וכבר יש להני מתני"כ צעלים ושייך בהם שפיר דין גזלה ומד"ה אינם נגזלות קסבר שהמתני"כ אינם אלא כהפקר לכהנים ואכתיו ליכא צעלים על המתני"כ ומש"ה אינו נעשה גזן עליו שהרי ליכא נגזל מיהו הרמז"ס ז"ל מפרש פירוש אחר בהא דמתני"כ נגזלות דהיינו שפ"י הגזלה הופקר זכות הכהנים ע"ש ומשמע אדרבה דאכתיו אינו ממש ממונה דכהן דפשיטא דממון חבירו ממש אינו נפקע זכותו ע"י זה שהלה גזלו והדברים עדיין לריכוס ביאור.

סימן לז

עוד בסוגיא דמזיק מתנות כהונה

(א) **בהא** דפטרין מזיק מתני"כ דהוי ממון שאין לו תוצעים פירש"י ז"ל דלכל כהן שיתצטנו יכול לומר לכהן אחר אני נותן ומשמע דבאמת חיובא איכא אבל אין לך אדם שיכול לתוצטנו ולכן כתבו החוס' דדיני שמים הייב והר"ן ז"ל הקשה דאי הכי גם כשהמתנות הם צידו צעין נמי נימא שהוא פטור כלומר שאין אדם יכול לתוצטנו דהא מלי מדחי דלכהן אחר אני נותן ומ"ש

מזיק מתני"כ או שאכלן דקאמר ר"ה. ונראה דמודה רש"י ז"ל דכשהמתנות הם צעין כ"ד כופין אותה ליהנס לכהן ואם יאמר כרי טוב"י שלי ואני לכהן אחר אהן יאמרו לו הן למי שהרצא אבל לא תצטט צידך או שהב"ד יקחו את התרומה ע"מ ליהנס למי שהצטטנו ירלו, אבל עכ"פ הב"ד יכופו אותה ליהנס לכהן, וכל זה כשהמתנות הם צעין דהא איכא עלי מלי דנתיבה לכהן [דמלמד שיש בזה ענין תביעה ממונה שהרי רחמנא זכיבו לכהנים, אית צי נמי מלות נתיבה] ומלד חיוב המלו' צ"ד כופין אותה אע"פ שאין תוצע לפניו וכהא דאמרי' באומרים לו עשה סוכה ואינו עושה עשה לולב ואינו עושה מכין אותו עד שהלא נפשו וכלקמן דף קל"ג ומצואר ההם דרצא קנים אטמא ורנב"י קנים גלימא, והרי המתנות הם ממון שאין לו תוצעים ומ"מ החקקו צ"ד לקונסו והיינו מדין חיוב המלו' וכדאמרי' ההם דמשמתין להו [להני שאינם נותנים את המתנות] כדתינא דדבר מלי כשאינו עושה מכין עד שהלא נפשו וזכו מדין כפי על המלו', אבל כשהזיקן או אכלן כבר אינו מקיים בהשלומים מלות נתיבה וכל ענין השלומים הוא מדיני ממונה ודיני ממונה אין צ"ד נזקקין אה"כ יש תוצע לפניו וכיון דלכל חד מלי מדחי אין כאן תוצע לפניו וכ"ל, והכי ריבטא דכולה פירקין דבאיתניי צעין מוליחין דיינים דאמרינן לקמן בסוגיא דשאר מתני"כ כגון הזרוע ולחיים וקיבה אין מוליחין מכהן לכהן כו' ומוכה למישראל לכהן מוליחין ומשמע דע"פ צ"ד מוליחין והיינו מטעם מלי. וכ"מ הלשון שאמרו "הדין עם הטבח" דמשמע שמוליחין ע"פ צ"ד ולקמן דמקשינן אדר"ה מהא דהן צמכר את המתנות דנותנן לכהן ומנכה לו מן הדמים משנינן היכא דאיתניי צעין שאני וע"ע לקמן דף קל"ד בתוס' ד"ה דמר שמצואר דדינא דר"ה ליחא דבאיתניי צעין עי"ש.

13. תוספות מסכת חולין דף קל עמוד ב

מנין שאין נותנין מתנות לכהן ע"ה כו' - היינו דווקא כשיש כהן אצל אי ליכא כהן אלא ע"ה יתנו לו ואל ימתין עד שיזמן לו חבר כדתנן במסכת חלה (פ"ד מ"ט) אלו נותנין לכל מי שירצה החרמים והבכורות ופדיון הבן ופטור חמור והזרוע והלחיים והקבה וראשית הגז כו' ואין לפרש לכל כהן בין לאנשי משמר בין לשאר כהנים דהא בירושלמי בפרק שתי נשים קאמר דיש מהן ניתנין לכל כהן ויש מהן ניתנין לאנשי משמר א"כ ע"כ לכל כהן דקאמר היינו בין כהן חבר בין כהן ע"ה

והיינו היכא דליכא חבר או איכא ואין רוצה לקבל כדפרישית בריש כל הבשר (לעיל דף קד): אבל אין לתרץ דרבי שמואל בר נחמני דהכא כרבי יהודה דגרסינן בירושלמי ר' יהודה אומר אין נותנין אותה אלא לחבר דהתם אבכורים קאי כדאמר התם לעיל מינה רבי אדא אוסר בבכורים.

14. תוספות מסכת חולין דף קד עמוד ב

וניתנת לכל כהן שירצה - פירש בקונטרס דאפילו אינו מחזיק בתורת ה' יתנו לו חלת חוצה לארץ ואין נראה לר"י דהא הו' דומיא דהנהו ששונה אחר משנה זאת ואלו ניתנין לכל כהן שירצה כו' וחשיב בהדייהו הזרוע והלחיים והקבה ואמרינן לקמן בפרק הזרוע (דף קל): שאינן ניתנות למי שאינו מחזיק בתורת ה' לכך נראה לרבינו יצחק דהכא מיירי בדליכא כהן חבר אי נמי איכא כהן חבר שהוא עשיר ואינו רוצה לקבל ואפילו רוצה לקבל כיון דאין צריך וזה ע"ה עני וצריך שמצוים להחיותו שאם לא יתנו לו יצטרכו לתת לו חולין וקמ"ל דיכול ליתן אע"פ שאין בקו בטומאה וטהרה ולא חיישינן שמא יאכלנו בימי שומאתו אבל חלת הארץ אינה ניתנת אלא לכהן חבר שישמרנה בטהרה אפ"ל ליכא עתה כהן חבר אל יתננה לכהן ע"ה אלא ימתין עד שיזדמן לו כהן חבר.

15. חידושי הרשב"א מסכת חולין דף קל עמוד ב

... א"נ י"ל דקמ"ל דבזמן שאין שם כהן חבר א"צ לעכבן עד שימצא כהן חבר או ישכור וישלח למקום אחר.

16. חידושי הרשב"א מסכת חולין דף קל עמוד ב

ויש מפרשים אפילו לכהן טמא וזב ומצורע, והטעם בחרמין ופדיון הבן ופדיון פטר חמור והזרוע והלחיים והקבה וראשית הגז ושמן שריפה משום שאין בהם קדושה כלל ומותרין לו בימי שומאתו, וחלת חוצה לארץ נמי לא חיישינן שמא יאכלנה בימי זובו כיון דרבנן היא, ובכורות נמי אם בעל מום מותר בימי שומאתו, ובתם ובקדשי המקדש וביכורים לא חיישינן דחמירי וזהירי בהו, ובכרשיני תרומה נמי נחלקו מפני שהן מאכל בהמה ולא מאכל אדם, אבל בתרומה עצמה ותרומת מעשר חיישינן דילמא אתי בהו לידי תקלה ואין נותנין אותה אלא לכהן טהור ושרגיל לאכלן בטהרה, ומפורש בירושלמי וניתנת לכל כהן שירצה בין לכהן חבר בין לכהן עם הארץ, וכן אמרו ר' יהודה אוסר בבכורים ר' יהודה כדעתיה דאמר אין נותנין אותן אלא לחבר בטובה, ולפיכך יש מתרצים דכי אמרינן הכא דאפילו חזה ושוק וכן המתנות אין ניתנין לכהן עם הארץ במקום שיש כהן חבר הוא דאמרינן, אבל משנתנו במקום שאין שם כהן חבר, וקמ"ל שנותנן לכהן שירצה ואינו צריך לעכבם עד שימצא חבר או ישכור וישלח למקום אחר.

17. שו"ת הרשב"א חלק ה סימן רל"ט

עוד אמרת שיש שם נער כהן ונחשד בעבירה ומנעת ממנו מתנות כהונה. ונשבע שלא ישוב לקלקולו ועבר על קלקולו ונתייחד עם העריות על פי עדות נשים וברח. ואח"כ בא לפניך כמתנצל ואומר כי עבר באחרות ולא בזו. וקבל עליו כל מה שתפשוט עליו. ומאותו היום והלאה לא יצא קול באותם הרעות. ושאלתני איך תתנהג עמו במתנותיו, כבר אמרתי שכל הדברים האלה הולכין אחר עיני הב"ד. אם רואה אתה שחזר בו נס נא אותו ותן דעתך עליו אם יתחרט וישוב מדרכו הרעה יסרהו קצת על הקודם **ופשוט ידך אליו לקבלו בתשובה. שהרבה דחיות הרשעים בשתי ידים עושה.** וכבר ידעת מה שאמרו (בסנהדרין דף קז): לא כגחזי שדחאו אלישע בשתי ידים 1 והרבה אנשים וחטאים החטיאם היצר הרע ולבבם הזונה ואחר ישובו ומהם תצא תורה. וכבר ידעת מ"ש (ברפ"ק דע"ז דף י"ז) באלעזר בן דורדיא לא דיין לבעלי תשובה שמוחלין להם אלא שקורין אותם רבי. ואמרו (בברכות ל"ד ע"ב) מקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד. וכבר ידעת מה ששנו בברייתא בראשון של ע"ז (ז ע"א) וכולן שחזרו בהם אין מקבלין אותם עולמית דברי ר' מאיר. ר' יהודה אומר חזרו בהם במטמוניות אין מקבלין אותם. בפרהסיא מקבלין אותם. איכא דאמרי עשו דבריה' במטמוניו' מקבלין אותם. בפרהסיא אין מקבלין אותם. ר' יהושע בן קרחה ור' שמעון אומרים בין כך ובין כך מקבלין אותם. שנאמר שובו שובו בנים שובבים. א"ר יצחק איש כפר עטיש שאמר משום ר' יוחנן הלכה כאותו זוג. ולענין המתנות מדין הגמרא אפילו היה במקום ת"ח ועם הארץ אין נותנים מתנות לעם הארץ אלא לחכם 2 שהמתנות דין כמוזכר בחולין פ' הזרוע (דף קל): אם יש לו מכירים שנהגו לתת לאבותיו ולו נותנין לו. /הושמטה הערת בעל רחמים לחיים/. **אבל עכשיו נהגו לפי דעתי בארצכם שנותנין מתנות שאין משגיחין בכף מאזנים להבדיל בין ת"ח לעם הארץ.** ואם הנער הזה רואה אתה שהוא מתחרט וחוזר מדרכו הרעה הניחיהו ויתן לו מי שיתן. ואע"פ שיש לחוש שמא מחמת יראת המתנות חוזר אין אני רואה כ"כ עכוב. ואם מפני אותה שאמרו בפ' זה בורר (כ"ה) ההוא טבחה דנפק טריפה מתחותי ידיה פסליה ר"נ ועבריה. אזל רביה מזייה וטופריה סבר ר"נ לאכשוריה. א"ל רבא דילמא אערומי קא מערים. אלא מאי תקנתיה, כדר' אידי בר אבין אין לו תקנה עד שילך למקום שאין מכירין אותו ויחזור אבידה בדבר חשוב. התם הוא כי מאחר דנחשד להאכיל טרפות אין סומכין עליו לאכול עד שיצא מהחשד וכענין שאמרנו. אבל ליתן לו מתנותיו אם כהן הוא אחר שלקה על עברותיו וחזר בו אינו בענין זה. וכבר אמרו במכות (כ"ג ע"א) ונקלה אחיך. כיון שלקה אחיך הוא. ואמנם יסוד כל זה הוא שתכיר בו שהוא מתנהג כשורה.

18. דף על הדף חולין דף קל עמוד ב

והקשה בספר מרפסין איגרא (ענינים שונים פרק לז) דבגמ' להלן מבואר, שניתן לתת מתנות כהונה לכהונות. הכי צד? והלא נשים פטורות מלימוד תורה, אם כך מה הטעם שניתן לתת מתנות כהונה, שנועדו לאפשר לכהן לעסוק בתורה במנוחה, לאשה שאינה חייבת בלימוד תורה?

והביא בשם הרה"ג ר' גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מח"ס גם אני אודך בשם מהרי"ט אלגזי זצ"ל די"ל דהגמרא בחולין המתירה לתת מתנות כהונה גם לכהונות, עוסקת במקרה שבו נשואה הכהנת לחבר תלמיד חכם, והכלל הוא ש"אשת חבר כהבר".

עוד הביא הרה"ג הנ"ל בשם הגאון השואל ומשיב זצ"ל די"ל, כי האיסור לתת מתנות כהונה לכהן עם הארץ, הוא רק במקרה שיש במקום כהן תלמיד חכם, באופן זה יש להעדיף ולתת את מתנות הכהונה לכהן תלמיד חכם, אך כשאין כהן תלמיד חכם, ניתן לתת את מתנות הכהונה לכהן עם הארץ. לפי זה, יתכן שהיתר לתת מתנות כהונה לכהנת, הוא אך ורק כשאין בנמצא כהן תלמיד חכם.

עוד תירץ הרה"ג הנ"ל: נשים חייבות ללמוד את ההלכות הנוגעות למצוות שבהם הן מחוייבות. לכן אף הם נחשבות כשייכות ללימוד תורה, ולכן ניתן לתת להם מתנות כהונה ע"כ.

19. תוספות הרא"ש מסכת חולין דף קל עמוד ב

אלא לאו להוציאו בדיינין. [1] פרש"י הלכך חזה ושוק ממעט כיון דקרבן לכפרה ולריצוי בא לא שכיח דמעכב, ולא נהירא דקרא וזה משמע מיעוט ואף אם לא ירצה ליתן אין ממשכנין אותו, [2] ונ"ל דחזה ושוק שאני דמשלחן גבוה קא זכו ופרס מאת המקום הוא ולא בבעלים תליא נתינה אלא קנאן השם ונתנם לכהנים, ואם לא נתנם את השם הוא קובע ואין לכהנים דין עליו.

20. ספר שערים מצויינים בהלכה

אלא לאו להוציאו בדיינים. פרש"י אלמא דממון שיש לו תובעין הוא, משו"ה ממעט חזה ושוק, דכיון דלכפרה ולרצוי בא לא שכיח דמעכב, ועי' בטל תורה שתמה הא שלמים אינם מכפרים כלל, וחזה ושוק בשלמים הוא, אלא דאשכחן לשון כפרה נמי בשלמים במס' מנחות (עג:) על מנת שיתכפר בהן ישראל, וכן ברש"י לעיל (יב. ד"ה פסח) דבשלמים שייך כפרה לבעלים, ובמס' פסחים (נט:) וכמה דכהנים לא אכלי בשר בעלים לא מתכפרי, וקאי על קרבן שלמים. ועי' בזוה"ק (פ"י ויקרא יב.) דשלמים מכפר על מצות עשה ועל מצות לא תעשה כדי להטיל שלום על הכל, אבל במדרש תנחומא (תצוה אות טו) כתוב העולה באה על הרהור הלב, השלמים אינם באים אלא לכפרה שהן באין על מצות עשה.

21. תידושי הרשב"א מסכת חולין דף קל עמוד ב

הא עשיר משלם אמר רב חסדא מדת חסידות שאנו כאן, וא"ת והא משלם קאמר וכדאקשינן לעיל, י"ל דרבנן לאו משלם קאמרי אלא דמכלל דבריהם אנו אומרים הא עשיר אינו פטור אלא משלם ומשום מדת חסידות, ורבנן בתרתי פליגי אדר' אליעזר [1] דבעני באותה שעה פטרי לגמרי ואפ"ל מידת חסידות אין בו [2] ובעשיר אע"פ שעשה שלא כהוגן אינו משלם בדיינין אלא נותן משום מדת חסידות.

האיסור להכניס חולין לעזרה

משה שווערד

1. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף נו עמוד ב

וחולין שנשחטו בעזרה. מנא הני מילי? אמר ר' יוחנן משום ר' מאיר, אמרה תורה: שחוט לי בשלי ושליך בשלך, מה שלי בשלך אסור, אף שליך בשלי אסור. אי מה שלי בשלך ענוש כרת, אף שליך בשלי ענוש כרת? אמר קרא: וואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לה'... ונכרת. על קרבן - ענוש כרת. על חולין שנשחטו בעזרה - אין ענוש כרת. איכא למיפרך: מה לשלי בשלך שכן ענוש כרת! אלא אמר אביי, מהכא: ושחטו, ושחט אותו ושחט אותו, תלתא קראי יתירי, מה תלמוד לומר? לפי שנאמר: +כי ירחק ממך המקום וזבחת, ברחוק מקום אתה זוכה, ואי אתה זוכה במקום קרוב, פרט לחולין שלא ישחטו בעזרה. ואין לי אלא תמימים הראויים ליקרב, מנין לרבות בעלי מומין? מרבה אני את בעלי מומים, שכן מין המכשיר. מנין לרבות את החיה? מרבה אני את החיה, שהיא בשחיטה כבהמה. מנין לרבות את העופות? תלמוד לומר: ושחטו ושחט אותו ושחט אותו. יכול לא ישחטו, ואם שחט יהא מותר? תלמוד לומר: כי ירחק ממך המקום... וזבחת... וזבחת, מה שאתה זוכה ברחוק מקום אתה אוכל, ואי אתה אוכל מה שאתה זוכה במקום קרוב, פרט לחולין שנשחטו בעזרה. ואין לי אלא תמימים

2. רמב"ם הלכות שחיטה פרק ב

הלכה א: בכל מקום מותר לשחוט חוץ מן העזרה, שאין שוחטין בעזרה אלא קדשי מזבח בלבד, אבל החולין אסור לשוחטן בעזרה בין בהמה בין חיה בין עוף וכן הוא אומר בבשר תאווה כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' וגו' וזבחת ממך במקרה ומצאנך וגו' ואכלת בשעריך. הא למדת שאין שוחטין בבשר תאווה אלא חוץ למקום אשר בחר ה'.

הלכה ב: וזה שנשחט חוץ למקום הוא שמותר לאכול בכל השערים, אבל השוחט חולין בעזרה אותו הבשר טהור ואסור בהנייה כבשר בחלב וכיוצא בו, וקוברים אותו ואפרו אסור אפילו שחט לרפואה או לאכילת עכו"ם או להאכיל לכלבים...

הלכה ג: ולא בהמה וחיה בלבד, אלא כל החולין אסור להכניסן לעזרה אפילו בשר שחוטתה או פירות ופת אם עבר והכניסן מותרין באכילה כשהיו, ודברים אלו כולן דברי קבלה הן, וכל השוחט חולין בעזרה או האוכל כזית מבשר חולין שנשחטו בעזרה מכין אותו מכת מרדות.

3. מגיד משנה הלכות שחיטה פרק ב

ודברים אלו וכו'. פסק כר"ש דאמר חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא אלא מדרבנן וקראי אסמכתא בעלמא נינהו:

4. כסף משנה הלכות שחיטה פרק ב

וכל השוחט חולין בעזרה וכו'. משמע מדברי רבינו דלא מיתסר אלא מדרבנן מאחר שלא ענוש אלא מכת מרדות ויש לתמוה דבסוף פרק האיש מקדש (דף נ"ה) ובפרק כיוסי הדם (דף פ"ה): מסיק דלר"ש חולין שנשחטו בעזרה מדאורייתא מיתסר ומשמע בס"פ האיש מקדש (דף נ"ו): דכ"ש לחכמים דאמרי דהמקדש בחולין שנשחטו בעזרה אינה מקודשת וא"כ הא דמשמע מדברי רבינו דלא מיתסר אלא מדרבנן אתי דלא כמאן ועוד שהוא ז"ל פסק בפ"ד מהל' אישות שהמקדש באיסורי הנאה אינה מקודשת ולא חילק בין שאר איסורי הנאה לחולין שנשחטו בעזרה ומאחר שכתב כאן שחשב"ע אסורים בהנאה א"כ אם קידש בהם אינה מקודשת ומדמשמע מדבריו כאן דלא מיתסר אלא מדרבנן אם קידש בהם מקודשת. וי"ל דלעולם אימא לך דחולין שנשחטו בעזרה מיתסרי מדאורייתא וז"ש ודברים אלו כלם דברי קבלה הם דהיינו שנאמרו מסיני. ומ"ש שאינו ענוש אלא מכת מרדות היינו מפני שלא נאמר בהם לאו:

5. רשב"ם בבא בתרא דף פא/ב

דלמא לאו בכורים נינהו - דשמא לא קנה קרקע וקמעיל חולין לעזרה [1] ודרשינן ובסיפרי כי ירחק ממך המקום וזבחת (דברים יב) בריחוק מקום אתה זוכה ואי אתה זוכה בקירוב מקום חולין שלך והוא הדין לכל הבאת חולין בעזרה שאסור (מדאורייתא) [2] אי נמי מדרבנן דלמא איכא דחזי ליה דנוהג בהן מנהג חולין כדינן וסבור קדשים הן הואיל ואייתניהו בעזרה ואתי לזלזולי בקדשים:

6. תוספות מסכת מנחות דף פ עמוד ב

וכי מכניסין חולין לעזרה - מצינו למימר דרבי לטעמיה דאית ליה הכי לקמן בפרק בתרא (דף קו). גבי פירשתי מנחה של עשרונות ואיני יודע מה פירשתי אי נמי אפילו לרבנן התם אפשר דמחוייב כולה ואפילו אינו מחוייב כולה יש שם מקצת שהוא מחוייב אבל כאן שמא כל הלחם חולין ואף על גב דאדם נכנס במלבושי חול לעזרה ומביא כבשתו לעזרה ומקדישה אחר כך לא אסרינן להכניס חולין לעזרה אלא היכא דאיכא כעין עבודה כי הכא וביכורים דפרק המוכר את הספינה (ב"ב דף פא): דאיכא (הגשה ותנופה) וכן חזה ושוק דפרק הזרוע והלחיים (חולין קל). שיש תנופה וכן ההיא דפירשתי ואיני יודע מה פירשתי כדדרשינן מה שלי בשלך אסור אף שליך בשלי אסור דהיינו כעין עבודה דומיא דשליך בשלך והא דפריך לעיל בהקומץ רבה (דף כא): חולין פשיטא מאי בעי התם ומשני דאע"ג דאמר מר יאכלוהו שיאכלו עמה חולין ותרומה כדי שתהא נאכלת על השובע אפילו הכי מלח דקדשים לא יהבינא להו ופירש שם בקונטרס דחוץ לעזרה יאכלו חולין ותרומה ויכנסו ויאכלום על השובע ועל חנם פירש כן דיכול לאכול החולין עמה בעזרה דתנן בפרק כל התדיר (זבחים צ:): וכולם רשאים הנהנים לתת לתוכן תבלי חולין ותרומה ודריש לה בגמרא מדכתיב למשחה לגדולה ומה שתאמר תחילה כל כך בפשיטות חולין מאי בעי התם בדין קא מתמה דמאי בעיא אכילת חולין בפני עצמה בעזרה דאיצטריך למימר דלא יהבינן להו מלח

...

7. תוספות בבא בתרא דף פא/ב

ודלמא לאו בכורים נינהו וקא מעייל חולין לעזרה - בכל מקום שיש כעין הקרבה כי הכא שיש הגשה או תנופה למ"ד וכן בפרק הזרוע (חולין דף קל: ושם ד"ה אי) גבי חזה ושוק דקאמר אי מאבראי לפני ה' כתיב ואי מגואי קא מעייל חולין בעזרה ויש בהן תנופה אבל דבר שאין עושין בו הקרבה כלל בהוא אין שייך איסור הכנסת חולין בעזרה דאל"כ לא ילבש כהן בגדי חול ויכנס בעזרה וגם ישראל

לא יכנס בעזרה ועוד דקאמר בהקומץ רבה (מנחות דף כא: ושם ד"ה חולין) יאכלוה שיאכלו עמה חולין ותרומה כדי שתהא נאכלת על הנשבע:

8. תלמוד בבלי מסכת מנחות דף כא עמוד ב

אלא מאי לקרבנם? לאכילת קרבנם, ומאי לאכילה? אכילה דחולין. חולין פשיטא. מאי בעו התם? אע"ג דאמר מר: יאכלו - שיאכלו עמה חולין ותרומה כדי שתהא נאכלת על השובע, אפילו הכי מלח דקדשים לא יהיבין להו

9. רש"י מסכת מנחות דף כא עמוד ב

מאי בעו התם - חולין בעזרה.

10. משנה למלך הלכות שחיטה פרק ב

אך באיזה חולין הוא האיסור בזה נחלקו הראשונים ז"ל. והנה מפשט דברי רבינו נראה דכל דבר שהוא חולין אסור להכניס בעזרה אף שהוא דבר שאין דוגמתו קרב לגבי המזבח אך הרשב"א ז"ל בחזושי כתב שלא נראו לו דברי רבינו אא"כ דעתו לומר לחם כלחמי תודה או פירות כפירות בכורים ע"כ. והתוס' בפרק הזרוע (דף ק"ל) ד"ה אי כתבו דדוקא חזה ושוק וכן בכורים דדרך קדושה מייתי להו דעביד בהו תנופה וכן לחם לצורך תודה שהוא הכשר קרבן יש קפידא טפי בהבאתם בעזרה שלא לצורך ע"כ. וכ"כ הרשב"א בחזושי שם ובפ' המוכר את הספינה ביאר יותר שכתב וז"ל וקא מעייל חולין בעזרה פירוש מפני שהם טעונים תנופה והגשה ע"ג המזבח ודמיא להקרבה ושחיטה ואסור לשחוט חולין בעזרה ע"כ. וכ"כ התוס' בפרק התודה (דף פ') ד"ה וכי יע"ש...

הכלל העולה ממה שכתבו הוא דאליבא דהתוס' והרשב"א ז"ל ליכא איסור דהכנסת חב"ע כי אם במידי דעביד כעין הקרבה, ואליבא דרש"י אף בדבר דלא עביד כעין הקרבה אסור שהרי אסור שיאכלו הכהנים חולין עם הקדשים בעזרה. ונראה דאף במלתא דלא חזי לקרבן אסר דאי לא מאי דוחקיה לומר דמאי דתניא כשיאכלו חולין הוא חוץ לעזרה אימא דמיירי במלתא דלא חזי להקרבה א"כ דבכל גוונא ס"ל דאסור וההיא דהלל ס"ל דשאני התם שהביאה להקרבה וכמ"ש לעיל. ומה שנכנסים לעזרה בבגדי חול כהנים וישראלים נראה דלא קשיא לרש"י דאפשר דליכא איסור כי אם במידי דאכילה דהוי דרך בזיון להכניס בעזרה אבל מה שנכנסים בעזרה בבגדי חול ליכא איסורא דהא הדבר מוכרח שהרי ישראלים היו מוכרחים ליכנס בעזרה לסמיכה ולא היו יכולים ללבוש בגדי כהונה. ומפשט דברי רבינו ז"ל נראה לי דס"ל כרש"י וכמ"ש לעיל. הן אמת שבפ"י מה' מעשה הקרבנות דין י"א כתב סתם היתה להם אכילה מועטת אוכלין עמה חולין. ומסתמיות דבריו נראה שהיו אוכלין החב"ע כסברת התוס'. וא"כ יש לתמוה כפי סברתו שאיסור הכנסת חב"ע הוא כולל איך הותר כאן. ואם היינו דוחקים דברי רבינו כמ"ש הרשב"א והיינו אומרים דרבינו מיירי בלחם מלחמי תודה או פירות בכורים דהו מילי דחזו להקרבה היה אפשר לומר דמה שהותר לאכול חב"ע הוא בחולין דלא חזו להקרבה וסתם הדברים וסמך על מ"ש כאן בהל' שחיטה דמלתא דחזי להקרבה אסור להכניס בעזרה. אך פשט דברי רבינו אינו מורה כן:

אשר ע"כ נראה לומר דאיסור זה דהכנסת חב"ע ס"ל לרבינו שהוא מדרבנן וכמו שצידד רשב"ם בפרק המוכר את הספינה ופיון שאין איסורו כ"א מדרבנן משום אכילת קדשים היתרו וכמ"ש לעיל שהתוס' לא הוקשה להם מהך דאכילת חולין כי אם במונח שהיה איסור תורה. וסברא זו שאנו רוצים לייחס לרבינו דס"ל דאיסורו מדרבנן לא נפלת היא בדעת רבינו והרואה יראה להרב לה"מ שרצה לצדד דאף לשחוט חולין אין איסורו כי אם מדרבנן יע"ש. ואף אם נרצה לומר דרבינו ס"ל דאיסורו מן התורה וכמו שהכריחו התוס' עדיין אפשר לומר דרבינו ס"ל דדוקא מה שעושה כעין עבודה איסורו מן התורה אבל כל שאינו עושה כעין עבודה אין איסורו כי אם מדרבנן ומשום אכילת קדשים היתרו איסור זה דרבנן:

11. מסכת נדרים דף ט עמוד ב

דתניא: אמרו על הילל הזקן, שלא מעל אדם בעולתו כל ימיו, מביאה כשהיא חולין לעזרה ומקדישה, וסומך עליה ושוחטה.

12. תוספות מסכת פסחים דף טו עמוד ב

מביאה כשהיא חולין לעזרה - בפ' המוכר את הספינה (ב"ב דף פא:): גבי קונה שתי אילנות פריך ליהוש דילמא לאו בכורים נינהו וקא מעייל חולין לעזרה ובהזרוע (חולין דף קל). נמי דקאמר טעמא דכ' רחמנא זה הא לאו הכי ה"א חולין חייבין בחזה ושוק הא בעי תנופה והכי ליעבד לינפיהו לפני ה' כתיב ואי מגוואי קא מעייל חולין לעזרה התם ודאי אסור שעושה בהן תנופה כדרך שעושה בקרבן [1] אבל הכא שמכניס טלה חולין בעזרה ואינו עושה שום דבר שעושה בקרבנות שיראה כמקרי' חולין לגבוה שרי כדאשכחן בהקומץ רבה (מנחות דכ"א:): שהיו אוכלי' חולין בעזרה כדי לאכול מנחות על השבע.

13. תוספות מסכת מנחות דף פא עמוד א

אם איתא לדחוקיה כו' - בחנם נקט אם איתא דהא אפי' רבי יוחנן מודה היכא דאמר ליקדשו ארבעים מתוך שמונים כדאמרינן לעיל ושמא דדוקא היכא דלא מיכוין כדאמר (לו) לייתי חולין לעזרה דהוי צורך קרבן ואיכא בינייהו ארבעים דודאי הוה חולין וליקדשו להו ארבעים מתוך שמונים ואידך הוה ליה כמפריש לאחריות דהכי אמר חזקיה לעיל [2] דלאחריות קא מיכוין והלכך ליכא למפרך דמעיל חולין לעזרה כיון דלאחריות קא מיכוין צורך קרבן נינהו ושפיר דמי אע"פ שהן חולין כדתניא בהלל הזקן (פסחים דף סו:): מביאה כשהיא חולין לעזרה ומקדישה וסומך עליה ושוחטה אבל בהנך דלעיל דליכא אלא חדא בהמה ודלמא תמורה היא ולא חזיא ללחם מעיקרא חולין לעזרה קא מעייל ועל חנם פי' כן בקונט' ואע"ג דלעיל בפרק התכלת (דף מח.) גבי שחט שני כבשים על ארבעים חלות חשבינן להו חולין בעזרה היינו משום דפריק להו בפנים דבחוץ לא מצי פריק להו דלא ליפסלו ביוצא

14. הר"ן מסכת נדרים דף ט עמוד ב

מביאה חולין לעזרה - [3] לאו בעזרה ממש שאסור להביא חולין לעזרה אלא בפתח העזרה.